

STATSMINISTERIET

Samråd fredag den 27. september 2019 kl. 14-15

Besvarelse af samrådsspørgsmål A (alm. del) fra Udvalget for Forretningsordenen

Spørgsmål:

Statsministeren bedes redegøre for etableringen af et nyt politisk sekretariat i Statsministeriet, herunder for, om regeringen arbejder på at etablere lignende politiske sekretariater i fagministerierne. Statsministeren bedes samtidig redegøre for, hvilke muligheder Folketinget har for at føre demokratisk kontrol med det politiske sekretariat, herunder de beslutninger, som den nyoprettede funktion som stabschef i Statsministeriet, der har fået permanent sæde i regeringens koordinationsudvalg og økonomiudvalg, træffer.

Svar:

[Indledning]

Tak for invitationen til at komme her i dag i Udvalget for Forretningsordenen.

Jeg er blevet bedt om at komme for at besvare udvalgets spørgsmål A, der drejer sig om den styrkelse af Statsministeriet, som jeg har besluttet, og om ansættelsen af en stabschef i Statsministeriet.

Baggrunden for spørgsmålet er – som jeg har opfattet det – en reel interesse for samspillet mellem politikere og embedsværket og vilkårene for Folketingets kontrol af regeringen. Det er vigtige spørgsmål, og derfor ser jeg også frem til vores drøftelser.

Forud for samrådet i dag har jeg skriftligt besvaret 28 spørgsmål fra udvalget om organisationsændringerne i Statsministeriet og om stabschefens rolle. Der er derfor en risiko for, at jeg i nogen grad vil komme til at gentage det, som fremgår af de skriftlige besvarelser. Det håber jeg, udvalget vil vise forståelse for.

Men jeg vil starte med at redegøre for den styrkelse af Statsministeriet, jeg har besluttet.

[Formålet med styrkelsen af Statsministeriet]

Jeg har både før, under og efter valget klart givet udtryk for, at jeg ønsker at styrke Statsministeriet.

Vi skal som regering måles på vores evne til at skabe politiske resultater for danskerne i overensstemmelse med det mandat, vi har fået.

Ministrene og den samlede regering er det demokratiske element i centraladministrationen.

Derfor er det efter min opfattelse helt afgørende, at en regering har de bedst mulige rammer for at gennemføre den politik, den er valgt på.

Og for denne regering er det et led heri, at Statsministeriet får en styrket rolle i forhold til at udvikle regeringens politik på centrale områder og følge op på regeringens prioriteter.

Man kan have forskellige meninger om det. Andre kan mene, at man bør organisere sig anderledes. Eksempelvis, at politikudvikling fortrinsvis skal ske i Finansministeriet.

Men jeg ser sådan på det, at det er nødvendigt at give Statsministeriet flere muskler i forhold til politikudvikling og koordination. Og det er en naturlig følge af, at jeg i højere grad end det, der har været traditionen, ønsker som statsminister at sætte mig for bordenden for at få gennemført regeringens kerneprioriteter.

Det kræver flere muskler i Statsministeriet. For at sætte det lidt i perspektiv er der i dag under 50 akademiske medarbejdere ansat i Statsministeriet, herunder 15 i Statsministeriets Indenrigspolitiske Afdeling. I alle de andre departementer i centraladministrationen er der i dag i alt over 3.000 akademiske medarbejdere ansat.

[Nærmere om organiseringen af Statsministeriet]

Styrkelsen af Statsministeriet sker på to måder:

For det første har vi oprettet et politisk sekretariat, der består af en stabschef og to særlige rådgivere. Endvidere vil der blive ansat en sekretær til administrativt at understøtte sekretariatet.

Som den anden del af styrkelsen af Statsministeriet gennemføres en udvidelse af Statsministeriets Indenrigspolitiske Afdeling, som er den afdeling i Statsministeriet, der varetager opgaver vedrørende indenrigspolitiske forhold og samfundsøkonomi.

Det er beskrevet nærmere i den pressemeddelelse, som Statsministeriet udsendte den 2. september.

Det er den organisation, jeg har fundet er den rigtige for at understøtte den styrkede rolle i forhold til politikudvikling og koordination, som jeg mener, Statsministeriet skal have.

Der er ingen tvivl om, at en ny organisering af Statsministeriet kan tænkes foretaget på mange måder. Og jeg kan konstatere på den debat, der har været, at der er mange meninger herom.

Men den organisation, der nu gennemføres i Statsministeriet, mener jeg som regeringsleder er den rigtige for denne regering.

Det er en organisation, som kan bidrage til, at Statsministeriet er helt inde i maskinrummet, også når de politiske løsninger kræver nytænkning og mere omfattende processtyring. Som det f.eks. vil være tilfældet, når vi tager hul på det vigtige arbejde med en selvstyrereform for den offentlige sektor.

[Politiske sekretariater i andre ministerier]

Med spørgsmålet bedes jeg endvidere redegøre for, om regeringen arbejder på at etablere lignende politiske sekretariater i andre ministerier.

Det korte svar er, at der ikke i andre ministerier etableres sekretariater, der har helt de samme opgaver som i Statsministeriet, hvor sekretariatet i meget høj grad også vil have en tværgående og koordinerende rolle i forhold til regeringens politikudvikling.

Men også på andre ministerområder er det helt afgørende for regeringen, at ministeriernes organisation bedst muligt understøtter regeringens politikudvikling på ministerområdet.

Men hvordan og i hvilket omfang det så kommer til at sætte aftryk på det enkelte ministerområde, afhænger helt af behovene der. Det vil formentlig være forskelligt fra ministerområde til ministerområde.

Det vil være op til de enkelte ministre at vurdere behovene på deres ministerområde, herunder behovet for at etablere nye enheder.

I forhold til overvejelserne i de enkelte ministerier i øvrigt vil det naturligt spille en rolle, hvilke strukturer og enheder der i dag findes i de enkelte ministerier.

Selv om man kunne få et andet indtryk af debatten, så findes der jo allerede i en række ministerier enheder, der helt eller delvis beskæftiger sig med politikudvikling og koordination på ministerområdet. Og som også har gjort det under den tidligere regering.

Behovet for at have enheder, der tænker i politikudvikling og koordination, er altså ikke noget nyt, denne regering har fundet på.

Da jeg var justitsminister oprettede jeg et kontor med henblik på at bistå med politikudvikling og koordination. Og det er så nu under de efterfølgende borgerlige regeringer blevet udvidet til en Policy- og Koordinationsafdeling.

Og i Beskæftigelsesministeriet blev i min tid som minister gennemført en organisationsændring af Beskæftigelsesministeriets departement, som bl.a. indebærer, at der blev oprettet et minister- og ledelsessekretariat, der bistod med planlægning af politiske udspil og lignende. Den organisering er også bibeholdt under de efterfølgende borgerlige regeringer.

[Folketingets kontrol]

Der spørges endelig til Folketingets muligheder for at føre kontrol med det politiske sekretariat i Statsministeriet og til Folketingets muligheder for at føre kontrol med stabschefen i Statsministeriet. Og der henvises i den forbindelse til, at stabschefen er medlem af regeringens Koordinationsudvalg og Økonomiudvalg.

Spørgsmålet synes at lægge til grund, at den organisering af Statsministeriet, som vi gennemfører, medfører et kontroltab af en art for Folketinget.

Det, mener jeg, på ingen måde er tilfældet.

Regeringen og regeringens ministre skal måles på de beslutninger, der træffes. Og det er ministrene, der står til ansvar over for Folketinget for de beslutninger på deres respektive ressortområder. Både retligt og politisk.

De embedsmænd og herunder særlige rådgivere, der gennem deres rådgivning er med til at give ministrene og regeringen det bedst mulige beslutningsgrundlag, står til ansvar over for regeringen.

Sådan har det været under tidligere regeringer. Og sådan er det under den nuværende regering.

Det har jeg også givet udtryk for i flere skriftlige besvarelser til udvalget forud for samrådet.

[Særligt om stabschefens medlemskab af regeringens Koordinationsudvalg og Økonomiudvalg]

Og som jeg også har redegjort for der, gør det ikke nogen forskel på det, at stabschefen i Statsministeriet er medlem af regeringens Koordinationsudvalg og Økonomiudvalg.

Medlemskabet betyder ikke, at stabschefen får del i ministrenes kompetencer på de enkelte ressortområder. Det betyder alene, at stabschefen deltager i drøftelserne af de spørgsmål, som regeringen vælger at drøfte der.

Baggrunden for stabschefens medlemskab af udvalgene er den helt simple, at jeg har fundet, at stabschefen med de arbejdsopgaver, han har, og kompetencer, han er i besiddelse af, kan bidrage med gode input til drøftelserne.

Det kan enhver regering beslutte, som den vil. Den til enhver tid siddende regering beslutter suverænt, hvordan regeringskoordinationen skal

foregå. Om den skal foregå i udvalg, hvilke udvalg der i givet fald skal være, hvad udvalgene skal hedde, og hvilke sager der skal drøftes der. For eksempel har denne regering som noget nyt besluttet at oprette et Udvalg for Grøn Omstilling, som skal sikre, at der bliver samarbejdet på tværs i ministerierne med den grønne omstilling i fokus.

Og det er også regeringen, der beslutter, hvem der deltager i møder i regeringsudvalgene. Og denne regering har så besluttet, at stabschefen i Statsministeriet skal være medlem af Koordinationsudvalget og Økonomiudvalget.

Det indebærer af de grunde, jeg lige har gjort rede for, ikke på nogen måde et kontroltab for Folketinget. Regeringen og dens ministre skal måles og holdes op på de beslutninger, der træffes, og ikke på beslutningsprocessen hen til beslutningerne.

Det forstår jeg også, at Folketingets Lovsekretariat er enige i. De skrev i et notat, der blev sendt til udvalget i starten af juli, følgende. Og jeg citerer nu:

”Lovsekretariatet bemærker i den forbindelse, at grundlovens og ministeransvarlighedslovens ordning for ministres ansvarlighed over for Folketinget for regeringens politik og administration grundlæggende er upåvirket af, hvordan regeringen internt tilrettelægger sine arbejdspro-

cesser. Ansvaret vil til syvende og sidst altid være vedkommende ministers”.

Det, synes jeg, sådan set på en fin måde udtrykker og bekræfter det, jeg lige har gjort rede for.

[Afslutning]

Tak for ordet.